

THERESE BOHMAN

Verdronken

Vertaald uit het Zweeds door Edith Sybesma

ORLANDO
uitgevers

De trein rijdt precies op tijd het station binnen. Ik voel me zo slap als een vaatdoek wanneer ik opsta en mijn tas uit het bagagerek boven het raam trek. Er was iets mis met mijn stoel, met de pal die de rugleuning moet tegenhouden als je die naar achteren hebt geklapt in de stand waarin je hem wilt hebben. Telkens als de trein versnelde, werd ik achterovergeduwd en ik ben tijdens de reis een paar keer wakker geworden om tot de ontdekking te komen dat ik bijna lag. Ik zet mijn rugleuning liever niet te ver naar achteren; het gevoel dat die achter mijn rug verdwijnt doet me meteen aan tandartsbezoeken denken.

Met de nodige moeite haal ik mijn grote koffer uit het rek naast de deur, terwijl de trein stopt en de deuren openglijden. De warmte komt als een muur op me af. Het is benauwd, beslist niet veel frisser dan in de trein en het is zo licht dat het pijn doet aan mijn ogen; ik moet een paar keer knipperen. Ik voel me slaapdronken, het ritselt nog steeds in mijn oren na een tunnel, het is net alsof ik heb gevlogen in plaats van gespoord. Ik houd niet van reizen, ook al is met de trein reizen beter dan met het vliegtuig, minder heftig. Je krijgt de tijd om aan het idee te wennen dat je ergens anders heen gaat.

Ik knijp mijn ogen tot spleetjes en zie Stella verderop op het perron staan, zij is uiteraard ook op tijd. Als ze me ziet, glimlacht ze met haar hele gezicht, ze zwaait en komt snel naar me toe lopen. Mijn handen plakken van de hitte en van de snoep die ik in de trein heb gegeten, maar natuurlijk geeft ze

me geen hand; ze slaat haar armen om me heen en trekt me dicht tegen zich aan en ik beantwoord haar omhelzing. Haar geur is bekend, ze ruikt net als altijd. Koel.

‘Heb je een goede reis gehad?’ vraagt ze. Ze klinkt vrolijk.

‘Ja, zeker. Het duurde alleen zo lang.’

Ze knikt en wijst naar de kleine kiosk in het stationsgebouw.

‘De auto staat vlak om de hoek. Moet ik je helpen met je bagage?’

‘Nee, dat lukt wel.’

Ze heeft zelf al een tas te dragen, een bruine leren handtas die er duur uitziet. Ze ziet er helemaal duur uit, bedenk ik, met haar beige rok en krijtwitte bloes. Ze ziet er schoon en knisperend uit, alsof haar kleren in de zeewind te drogen hebben gehangen, zijn gesteven door het zout in de lucht en niet eens gestreken hoefden te worden. In haar oren glinsteren pareltjes. Ik voel me stoffig en heb een vieze smaak in mijn mond van de snoep. Ik zou graag mijn tanden willen poetsen.

‘Ik heb tegen Gabriel gezegd dat hij met het eten moest beginnen,’ zegt ze terwijl we naar de auto lopen. Mijn koffer ratelt over de kieren tussen de tegels voor het stationsgebouw, en er cirkelen meeuwen door de lucht. ‘Heb je trek?’

Ik voel me eerder misselijk, maar het lijkt me niet beleefd om dat te zeggen. Ik knik, ze glimlacht naar me, rammelt met de autosleutels in haar hand.

We rijden over de provinciale weg door korenvelden. De zon schijnt nog steeds onbarmhartig ook al wordt het al avond, de lucht is bijna onwerkelijk blauw, als een enorme koepel boven het open landschap. Stella heeft een grote, donkere zonnebril opgezet. Die van mij zit in mijn koffer, dus ik moet tussen mijn wimpers door blijven turen. Ze drukt een knop van de autostereo in, een nummer van New Order: *In the end you will*

submit, it's got to hurt a little bit. Stella trommelt met haar wijsvingers op het stuur, kijkt even naar me en glimlacht, ik glimlach terug. We kunnen nog een paar nummers horen voor we er zijn. Stella verlaat de provinciale weg en slaat een kleinere in, en daarna een hobbelige onverharde weg. Achter ons hangt stof en er tikken steentjes tegen het onderstel van de auto, het klinkt als hagel. Aan weerskanten van de weg zijn nog steeds korenvelden, onkruid langs de kant, distels, grijs van het stof.

De weg eindigt bij een kleine parkeerplaats voor een gele houten villa. Het is een mooi huis met een glazen balkon boven de grote veranda. De tuin staat vol met oude fruitbomen, verderop zie ik een moestuin met bloembedden en rijen groenten. Er ligt een zwarte kat op de trap, maar die wordt wakker van het geluid van de motor en slentert langzaam weg. Stella stapt energiek uit de auto, ik voel me nog steeds soezelig.

‘Kom, dan leid ik je rond.’

‘Ik moet eerst naar de wc.’

Ze kijkt eerst misnoegd, maar lijkt dan te beseffen dat het een heel redelijke wens is. Ze opent de kofferbak en tilt mijn koffer eruit, die met een zware bons op het grind van de parkeerplaats neerkomt. Ze glimlacht naar me.

‘Heb je je hele bibliotheek meegenomen?’

Ik glimlach ook.

‘Die moeten we maar samen dragen.’

Samen dragen we mijn koffer over de parkeerplaats, over een paadje bestaande uit losse tegels, de trap op naar de bijkeuken en door een gordijn van bamboestokjes dat voor de deuropening hangt naar binnen. Het rammelt en doet me denken aan het geluid van een xylofoon. Het is warm in huis en het ruikt naar hout; droog en een beetje muf op een manier die niet onplezierig is, maar juist gezellig, net als in een zomer-

huisje. De hal is donker, maar de keuken is groot en licht, en bij het aanrecht staat de man die Gabriel is knalgroene peul-tjes af te spoelen in een vergiet. Hij is lang en donker.

‘Gabriel, dit is Marina.’

Zijn handdruk is stevig en zijn handen zijn groot. Hij glimlacht breed wanneer hij zegt dat hij het leuk vindt me eindelijk te ontmoeten. Hij neemt me even onderzoekend op en kijkt me in de ogen totdat ik mijn blik moet neerslaan. Daarna beginnen ze over het eten. Hij zegt dat hij de goede soorten sla niet kon krijgen, dat het een winkel van niks is.

‘Er is een wc in de hal.’

Ik neem mijn handtas mee en wanneer ik mezelf in de spiegel boven de wastafel zie, bedenk ik dat ik me wat had moeten opknappen voordat ik uit de trein stapte. Ik zie bleek en mijn voorhoofd is vochtig. Mijn haar is plat en ziet er droog en breekbaar uit, misschien door de airconditioning in de trein. Ik plas en werk daarna snel mijn make-up bij, ga met mijn handen door mijn haar en probeer er wat meer volume in te brengen.

Gabriel is nog steeds bezig met de sla wanneer ik de keuken weer binnenkom; hij snijdt radijsjes in dunne plakjes.

‘Je zus is zich gaan verkleeden,’ zegt hij.

Ik knik.

‘Moet ik je ergens mee helpen?’

‘Nee, ik ben bijna klaar. Bovendien is dit je welkomstmaaltijd. Dus je hoeft je alleen maar welkom te voelen.’

Hij glimlacht.

‘Wil je iets hebben? Alvast iets drinken?’

Opeens voel ik dat ik dorst heb. Ik had mijn tanden ook moeten poetsen, ik heb nog steeds dat zoete, plakkerige gevoel in mijn mond.

‘Ja, graag.’

‘Een glas wijn?’

‘Ik heb liever water, ik geloof dat ik hoofdpijn krijg.’

Gabriel kijkt bezorgd.

‘Heb je dat vaak?’

‘Nee... niet echt.’

‘Stella heeft vaak hoofdpijn,’ zegt hij. ‘Misschien is het een familiekwaal.’

‘Nee, dat geloof ik niet.’

Hij doet een keukenkastje open en rommelt erin totdat hij een doosje hoofdpijntabletten vindt, dat hij omhooghoudt.

‘Wil je hier een van?’

Ik knik.

‘Ja, graag.’

Hij schenkt een glas water voor me in en geeft me het doosje. Het water is zo koud dat ik het glas bijna niet vast kan houden. Ik druk een tablet door het zilverfolie naar buiten. Er klinkt een gedempt geritsel; ik houd van dat geluid, al sinds ik klein was. De kou van het water bezorgt me scheuten door mijn hoofd, een moment van onbehagen voordat ik het gevoel krijg dat mijn hoofd opklaart. Ik drink het glas in lange teuggen leeg. Het water smaakt anders dan in de stad: schoon, metalig.

‘Lekker water.’

‘Uit eigen bron,’ zegt Gabriel. Hij schudt de uitgelekte peultjes uit het vergiet in een grote porseleinen schaal. Stella verschijnt in de deuropening, ze draagt nu een spijkerbroek en een wit T-shirt. Ze ziet er nog steeds elegant uit, ook al heeft ze nu blote voeten.

‘Hoe staat het ermee?’ vraagt ze.

‘Goed,’ zegt Gabriel. ‘Ik stop alleen de kaas nog even in de oven en daarna kunnen we aan tafel.’

We zitten op de veranda te eten. Stella heeft de tafel mooi gedekt met linnen servetten die er oud uitzien, en een grote bos

bloemen die in een oude porseleinen kan met gebarsten glazuur staat. Lupines, margrietten, rode klaver. De klaver hangt een beetje slap. Hij is bijna uitgebloeid, maar is nog steeds diep en koel rood.

‘*Trifolium pratense*,’ mompelt Stella wanneer ze een hangend klaverkopje goed zet.

‘Vreselijke betweter,’ zegt Gabriel glimlachend. Hij zegt het op een aardige manier, alsof hij eigenlijk trots op haar is. Stella kent de wetenschappelijke namen van alle planten, soms lijkt ze zich er niet eens van bewust dat ze die gebruikt.

Het is inmiddels iets koeler geworden. Als voorgerecht serveert Gabriel geitenkaas op witbrood en een salade versierd met goudbloemen. Ze smaken peperig, het is een lekkere combinatie met de honing op de kaas. Zodra ik de eerste hap heb doorgeslikt merk ik hoeveel trek ik heb. Ik moet mijn best doen om het eten niet naar binnen te proppen. Gabriel kijkt naar me wanneer ik een stuk kaas in mijn mond stop, en ik voel me meteen gegeneerd, bedenk dat hij me vast gulzig zal vinden.

‘Wat was dat lekker,’ zeg ik als ik mijn mond leeg heb.

Hij knikt.

‘Mooi,’ zegt hij op zakelijke toon, alsof hij al wist dat het lekker was en ik het goede antwoord heb gegeven. Tegelijkertijd lijkt een glimlach nooit ver weg. Dat bedenk ik wanneer ik Stella en hem samen hoor praten. Stellige uitspraken wisselt hij steeds af met een brede glimlach om iets wat zij zegt. Ik kom er niet goed achter wanneer hij iets echt meent en wanneer hij maar doet alsof.

‘Hoe gaat het nu met je studie?’ vraagt Stella me.

‘Gaat wel,’ mompel ik.

Ik had gehoopt dat ik die vraag niet zou krijgen, maar tegelijkertijd wist ik dat die zou komen. Stella trekt haar wenkbrauwen op.

‘Gaaf wel?’

Ik moet mijn mond leegeten voordat ik antwoord kan geven. De peultjes zijn knapperig, ik heb heel lang geen verse gegeten, in jaren niet. We teelden ze zelf thuis in de moestuin toen Stella en ik klein waren, we wilden ze altijd zo graag oogsten dat ze we ze al opaten als de erwtjes nog maar kleine koreltjes waren. De peul wordt draderig in mijn mond. Ik slik.

‘Ik moet nog een paar punten van het laatste semester. Ik heb mijn scriptie nog niet af.’

Stella knikt.

‘Die moet je dan zeker afmaken voordat het nieuwe semester begint?’

‘Ja.’

Ze knikt weer.

Na het eten leidt Stella me rond. De zon gaat onder, het huis is omgeven door korenvelden en de horizon is aan alle kanten ver weg. De hemel is groot en nog steeds blauw, alleen nu bijna lavendelkleurig. Overal bloeien planten, in potten en perken, ze klimmen tegen muren en spalieren op, strekken zich uit over de grond. Uit een grote oude zinken teil welt Oost-Indische kers, een kronkelende wirwar, met uitlopers die lukraak alle kanten op lijken te schieten, wanhopig op zoek naar iets om zich aan vast te grijpen.

In een hoek van de tuin ligt de moestuin, daar groeien kruiden en groenten, zenuwachtig trillende cosmea en de robuuste goudsbloemen waarmee de sla was versierd, en aardbeien, net als in de moestuin bij onze ouders thuis. Stella en ik renden er in de zomervakantie altijd ’s ochtends heen, in ons nachthemd en op blote voeten, om te zien of er nog aardbeien rijp waren geworden sinds de vorige avond. Ik herinner me dat speciale gevoel van vroege zomerochtenden nog goed, een schone geur, de koele dauw op de grond waardoor er gras-

sprietjes aan je voetzolen bleven plakken. Stella tilt een paar bladeren van een aardbeienplant op om me de vruchten te laten zien; ze zijn klein. De planten groeien nu al jaren achtereen op dezelfde plek, legt ze uit, die moet ze volgende zomer verplaatsen. De bodem raakt uitgeput.

De tuin staat vol wilde bloemen, verderop bloeien klaver, lupine, margrietten en vlammeende oranjelelies.

‘Ouderwetse boerenbloemen,’ zegt Stella, ook al is het huis nauwelijks een boerderij te noemen. Ze wijst naar stokrozen, munt en hop, die lang geleden zijn geplant, honderd jaar of misschien nog wel langer geleden. Het huis is ooit het woonhuis van een boerderij geweest. Het is sindsdien verbouwd en uitgebreid, de grond is verpacht, de schuur afgebroken en van het kippenhok is een gereedschapsschuur gemaakt. Naast de schuur staat een oude broeikas. Daarachter schiet het gras hoog op en de tuin eindigt bij een stenen muur die op instorten staat. Er groeien volop grasklokjes tussen de stenen. Stella zegt dat daar slangen zitten, adders; ze heeft ze een paar keer gezien, in de zon op een steen, ze zegt dat ik op moet passen.

‘De ouders van Gabriels moeder hebben hier gewoond,’ zegt ze. ‘Hij heeft het vijf jaar geleden geërfd. Mooi, vind je niet?’

Ik knik. We lopen om het huis heen, Stella wijst omhoog naar het grote glazen balkon.

‘Daar zit hij altijd te werken.’

Vervolgens gaan we weer naar binnen. Het is nu stil en schemerig in huis, ook in de keuken. Stella laat me mijn kamer zien: een logeerkamertje op de begane grond, gezellig op een onpersoonlijke manier. De houten vloer is wit geschilderd en op een kastje staat een boekje van dezelfde soorten bloemen als op de veranda. Op het bed ligt een mooie gehaakte spreid, misschien heeft Gabriels oma die wel gemaakt. Een ronde, melkwitte porseleinen lamp aan het plafond verspreidt een warm licht.

‘Ik moet nu naar bed,’ zegt Stella. ‘Ik moet morgen vroeg op mijn werk zijn om een uitplanting voor te bereiden. Als ik er niet bij ben om toezicht te houden, gaat het altijd fout.’

Ze trekt een gezicht en glimlacht dan.

‘Ik ben blij dat je eindelijk gekomen bent,’ zegt ze op ernstiger toon.

‘Ik ook,’ zeg ik, en ik merk dat ik mijn blik snel verplaats van Stella naar de vloer, waar een oud verbleekt, van repen stof geweven vloerkleed ligt, ik vestig mijn blik op het patroon.

‘Ik kan morgen eerder weggaan,’ zegt ze. ‘We kunnen iets leuks gaan doen als ik klaar ben. Zou je naar de stad willen komen?’

‘Ja, prima.’

‘Ik kan je morgenochtend bellen, dan spreken we het dan af,’ zegt ze. Ik knik.

‘Je kunt het raam beter dichtdoen als je de lamp hier aan wilt hebben,’ gaat ze verder. ‘Anders komen er muggen binnen.’

Ik loop naar het raam, haal eerst de haak los waar het mee vast staat en trek het dan dicht. Het klemt en knarst. Stella glimlacht.

‘Het werkt hier allemaal niet naar behoren,’ zegt ze.

‘Ik vind het gezellig.’

Door het raam zie ik de voorkant van het perceel, de fruitbomen als donkere gedaanten in de schemerige tuin.

‘Als je nog niet wilt gaan slapen: Gabriel blijft vast nog wel een paar uur op.’

Ze raapt een paar verschrompelde stukjes van een verwelkte rode klaver op, die op het kastje gevallen zijn, en bewaart ze in haar hand.

‘Ik hoop dat je hier lekker kunt slapen,’ zegt ze, en ze klinkt beleefd en tegelijkertijd ietwat afwezig.

‘Vast wel,’ zeg ik.

Ze geeft me een knuffel voordat ze de veranda op loopt om Gabriel welterusten te wensen. Ik blijf een poosje op de rand van het bed zitten en bedenk dat ik mijn spullen uit zou moeten pakken, maar ik voel me moe, een beetje slaperig van het eten en de wijn. Ik doe mijn koffer open, haal er een dun vest uit en trek dat aan. Het is niet koud, maar het koelt wel af, en als ik de veranda weer op stap is het daar ook schemerig. Gabriel heeft een oude petroleumlamp aangestoken die op tafel staat, de geur ervan doet me ergens aan denken, aan iets van toen ik klein was. Hij zit met een glas wijn naast zich te lezen en glimlacht wanneer hij me ziet.

‘Alles goed?’ vraagt hij. ‘Hoe is het met je hoofd?’

‘Het gaat al beter. Ik denk dat ik te weinig had gedronken en dat met die hitte.’

‘Wil je nog wat wijn?’

‘Ja, graag, als jij ook neemt.’

‘Dan moet je even een schoon glas pakken, Stella heeft de gebruikte waarschijnlijk al in de vaatwasser gezet.’

Ik trek in de keuken twee keer een verkeerd kastje open voordat ik de wijnglazen vind; ze zijn er in verschillende varianten, een paar van elke soort en ze zien er allemaal oud uit. Als ik terugkom is Gabriel bezig een geluidsbox uit de woonkamer door de terrasdeur naar buiten te brengen. Daarna zet hij een plaat op, er klinkt gekraak als de naald op de draaischijf terecht komt. Het nummer komt me niet bekend voor, maar ik herken wel de stem van David Bowie. Gabriel gaat naast me op de bank zitten en schenkt mijn glas vol. Ik neem een slok. Het is de wijn die we ook bij het eten gedronken hebben, maar ik vind hem nu anders smaken, stroever.

‘Hoe bevalt het je in Stockholm?’ vraagt Gabriel.

‘Niet zo goed, eigenlijk.’

‘Mij beviel het ook niet zo.’

‘Heb je in Stockholm gewoond?’

‘Jazeker. Best lang.’

We praten even over Stockholm en ik vertel over de flat die ik in onderhuur heb. Bij de gedachte eraan alleen al krijg ik een gevoel van onbehagen, ik denk aan die specifieke drukkende hitte die daar op zonnige dagen ontstaat. Eigenlijk is het een prima flat, met allerlei details die ik mooi vind: vensterbanken van massief marmer, mooi parket, uitzicht op dennen, dennen die ik echt bij een functionalistische buitenwijk vind horen. Ze zien er heel apart uit, enigszins verzwakt na een lang leven in een woonwijk, een beetje dor en stoffig. Als de zon schijnt, lijkt de flat ook stoffig, alsof de lucht er stilstaat, alsof alles meteen een dun laagje stof krijgt, dat de zon dan onthult. Ik heb soms het idee dat ik niet genoeg lucht krijg en moet dan alle ramen wijd openzetten en op het balkon gaan staan.

‘Het is een hele poos geleden dat Stella en jij elkaar voor het laatst hebben gezien, hè?’ vraagt Gabriel.

‘Met Kerstmis.’

Hij knikt.

‘Vind je het dom van haar dat ze hier is gaan wonen?’

‘Nee, ze had hier toch werk gevonden, dus...’

Hij glimlacht even.

‘Maar ik ben te oud voor haar... Dat zegt iedereen toch?’

‘Nee...’ mompelt ik. ‘Niet dat ik gehoord heb.’

Tot mijn opluchting stapt hij op een ander onderwerp over. Want ik heb wel degelijk mensen horen zeggen dat Gabriel te oud is voor Stella. Dat heb ik mijn ouders horen zeggen en ik heb familieleden hun wenkbrauwen zien fronsen met precies die betekenis. Hij is minstens vijfenveertig; ze schelen vast wel een jaar of vijftien, misschien meer. Ik moet denken aan de keer dat Stella onze ouders over hem vertelde, het was met Pasen, twee jaar geleden, we zaten aan de grote tafel in de woonkamer, narcissen op tafel en bergen eten, we

hadden de hele dag in de keuken gestaan, mijn moeder, Stella en ik. Pasen viel vroeg dat jaar en het zag er somber uit buiten. Die herinnering kleeft voor mij op een onplezierige manier aan de paasviering, ik moest er afgelopen Pasen weer aan denken; ik vond de sfeer aan tafel stijf, hoewel Stella er toen niet bij was, of misschien juist daarom. Gabriel en zij kenden elkaar nog maar kort toen ze over hem vertelde, ze had het net uitgemaakt met haar vorige vriendje, Erik; hij had eigenlijk aan het paasmaal zullen zitten, dat was allang afgesproken. Mijn ouders begrepen Stella helemaal niet toen ze zei dat ze niet meer verliefd was op Erik, een dergelijk argument werkte bij hen niet. Ze zeiden dat hij zo aardig voor haar was, ze hadden het over de mooie flat die hij had gekocht, waar Stella pas in was gaan wonen. Stella zei weer dat ze niet meer verliefd op hem was, al heel lang niet meer. Mijn moeder vroeg hoe Stella de praktische problemen dacht op te lossen: waar ze moest wonen, hoe ze in haar onderhoud zou voorzien. Stella schreeuwde tegen haar, dat was lang niet gebeurd, niet sinds Stella uit huis was. Toen mijn moeder begon te huilen ging Stella van tafel. Ik denk er nog steeds niet graag aan terug.

‘Jullie lijken niet heel erg op elkaar,’ zegt Gabriel. ‘Jij en Stella.’

‘Zij lijkt meer op mijn moeder. Zowel uiterlijk als in haar manier van doen.’

‘En jij lijkt op je vader?’

‘Ja, of op de moeder van mijn vader toen ze jong was... en op mijn tantes van vaderskant.’

Het lijkt of Gabriel iets wil zeggen, maar hij houdt zich in en schenkt nog wat wijn in mijn glas.

‘En wat doe je in Stockholm?’ vraagt hij. ‘Wat studeer je?’

‘Kunstwetenschappen.’

‘En nu moet je een scriptie afmaken? Waarover?’

Ik haal mijn schouders op.

‘Dat weet ik nog niet precies, maar ik ben van plan iets over Dante Gabriel Rossetti te schrijven. Misschien over literaire thema’s in zijn schilderijen. Maar dat weet ik nog niet zeker.’

Hij knikt en glimlacht naar me.

‘Een goeie keus.’

Ik glimlach ook.

‘En verder?’ vraagt hij. ‘Werk je?’

‘Nee.’

‘Heb je een vriendje?’

‘Ja.’

Hij knikt weer en het lijkt net of hij verwacht dat ik er meer over zeg.

‘Ja, hij heet Peet... Peter,’ begin ik. Gabriel glimlacht nog wat breder, omdat het rijmt. Ik glimlach ook, maar tegelijkertijd voel ik me een beetje beschaamd. Dat komt door zijn blik; er valt moeilijk uit op te maken wat hij van de simpelste feiten vindt.

‘Wilde hij niet mee hiernaartoe?’ vraagt Gabriel.

Ik schud mijn hoofd.

‘Nee, hij zit nu in Spanje. Met vrienden.’

‘O.’

Ik ben blij met de manier waarop hij dat zegt, simpel constaterend, alsof hij precies begrijpt wat er achter de informatie schuilgaat dat Peter op vakantie is zonder mij en ik er verder niets over hoeft te zeggen.

De zwarte kat verschijnt op de veranda. Gabriel lokt hem en klopt met zijn hand naast ons op de bank, hij springt erop, gaat liggen en lijkt meteen in slaap te vallen. Hij heet Nils, zegt Gabriel, hij is van zijn oma geweest. Daarna begint hij een ingewikkeld verhaal over een studiegenoot in Stockholm die in dezelfde buurt woonde als ik nu, ik lach, we lachen allebei. Opeens staat Stella in de deuropening, in haar nachthemd met een vest erover.